

200 χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση του 1821

Η ιστορία της Ελληνικής Επανάστασης

Μέρος 1^ο

«Σημαντικά Γεγονότα»

~1803~

Η πολιορκία του Σουλίου

Ο Αλή Πασάς έκανε τρεις συνολικά εκστρατείες για να αντιμετωπίσει τους περήφανους Σουλιώτες... Οι πολεμιστές κατάφεραν να αποκρούσουν επιτυχώς τις επιθέσεις του και να προξενήσουν μεγάλες απώλειες στα στρατεύματά του.

Στις 12 Δεκεμβρίου του 1803, οι Σουλιώτες μετά από σθεναρή αντίσταση, αναγκάστηκαν να παραδοθούν. Εξαντλημένοι από τις κακουχίες, την πείνα και τις ασθένειες αποφάσισαν να συνθηκολογήσουν. Βασικός όρος της συμφωνίας ήταν να εκκενωθούν όλα τα σπίτια στο Σούλι. Το μόνο που έπρεπε να αφήσουν πίσω ήταν ο οπλισμός τους.

Η αποχώρηση των Σουλιωτών

Στις **16 Δεκεμβρίου 1803** οι Σουλιώτες χωρίστηκαν σε τρεις φάλαγγες και εγκατέλειψαν τον τόπο τους.

Η ανατίναξη στο Κούγκι

Πάνω σε έναν απότομο λόφο στην περιοχή του Σουλίου, στο χωριό Σαμονίδα, υπήρχε ένα απρόσιτο οχυρό. Εκεί βρισκόταν το εκκλησάκι της Αγίας Παρασκευής, το οποίο είχε χτίσει ο **καλόγερος Σαμουήλ** το 1793. Οι οπλαρχηγοί είχαν αποθηκεύσει τα πολεμοφόδια, αλλά μετά τη συνθηκολόγηση με τον Αλή πασά, το εκκλησάκι ερήμωσε. Έμεινε πίσω μόνο ο καλόγερος με ακόμη πέντε συντρόφους του για να παραδώσουν στους ανθρώπους του Αλή την μπαρουταποθήκη.

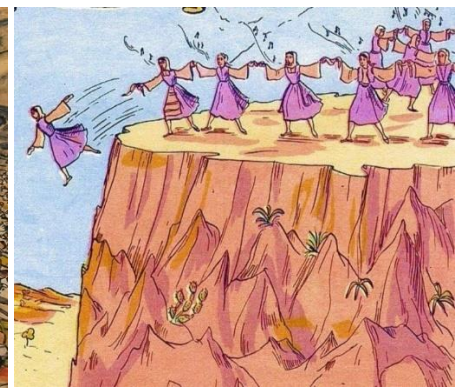
Στις 16 Δεκεμβρίου του **1803** ο καλόγερος Σαμουήλ έβαλε φωτιά στην πυρίτιδα και ανατινάχτηκε μαζί με τους συντρόφους του και τρεις Τούρκους για να μην πέσουν τα πολεμοφόδια στα χέρια του του Αλή πασά. Αρνήθηκαν να παραδοθούν και προτίμησαν να πεθάνουν. Ο καλόγερος

κρατούσε ένα αναμμένο κερι το οποίο έριξε επάνω στα μπαρουτόβολα και έγινε η έκρηξη. Η ανατίναξη στο Κούγκι έγινε συνώνυμο της αυτοθυσίας και του ηρωισμού των Σουλιωτών....

Ο χορός του Ζαλόγγου

Δυο μέρες αργότερα τρίτη φάλαγγα, δυστυχώς, έπεσε σε ενέδρα... Κατά τη διάρκεια της σφοδρής σύγκρουσης που ακολούθησε, μία ομάδα Σουλιωτών εγκλωβίστηκε από τον εχθρό. Ανάμεσά τους και περίπου 60 γυναίκες, πολλές από αυτές έγκυες.

Προκειμένου να μην πέσουν στα χέρια των διωκτών τους, έριξαν τα παιδιά τους από την απόκρημνη κορυφή του Ζαλόγγου και στη συνέχεια, πιασμένες χέρι - χέρι, έπεσαν και ίδιες χορεύοντας. Το Ζάλογο με τα χρόνια μεταβλήθηκε σε σύμβολο ηρωισμού και αυτοθυσίας.

~1814~

Η Φιλική Εταιρεία

Στις **14 Σεπτεμβρίου του 1814** ιδρύθηκε μια μυστική οργάνωση, στην **Οδησό**, η Φιλική Εταιρεία. Οι ιδρυτές της ήταν ο Αθανάσιος Τσακάλωφ, ο Νικόλαος Σκουφάς και ο Εμμανουήλ Ξάνθος, άτομα που ασχολούνταν με το εμπόριο και τη βιοτεχνία στη Ρωσία.

Νικόλαος Σκουφάς

Εμμανουήλ Ξάνθος

Αθανάσιος Τσακάλωφ

Η Φιλική Εταιρεία είχε σκοπό να προετοιμάσει τον ξεσηκωμό και την απελευθέρωση των Ελλήνων.

~1821~

Το λάβαρο της Επανάστασης

Στις **25 Μαρτίου 1821** ο **Παλαιών Πατρών Γερμανός**, αφού ύψωσε στην **Αγία Λαύρα (Καλάβρυτα)** το λάβαρο της μονής που είχε χρυσοκεντημένη την εικόνα της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, είτε σημαία με το σταυρό, όρκισε τους πολεμιστές και κήρυξε θρησκευτικά την Επανάσταση.

Η μάχη στο Λεβίδι

(κοντά στην Τριπολιτσά)

Ήταν η πρώτη νίκη των Ελλήνων κατά των Τούρκων, μετά την έναρξη των επιχειρήσεων γύρω από την Τριπολιτσά. Έγινε στις **14 Απριλίου 1821**.

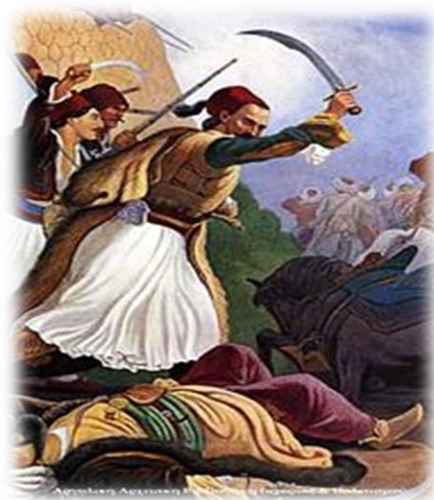
Η μάχη στο Χάνι της Γραβιάς

Στη μάχη αυτή, που διεξήχθη στις **8 Μαΐου του 1821**, ο **Οδυσσέας Ανδρούτσος** με σχεδόν 120 άνδρες νίκησε το στρατό του **Ομέρ Βρυώνη**.

Η μάχη στο Βαλτέτσι

(Κοντά στην Τρίπολη)

Ήταν η πρώτη μεγάλη νίκη των Ελλήνων που οδήγησε στην Άλωση της Τριπολιτσάς. Έγινε στις **12-13 Μαΐου 1821**. Την οργάνωσε ο **Κολοκοτρώνης** και μαζί του πολέμησε ο **Μαυρομιχάλης**, ο **Πλαπούτας**, ο **Νικηταράς**, ο **Αναγνωσταράς** κ.α. εναντίον του **Μουσταφά Μπέη**. Το θάρρος των Ελλήνων τους δικαίωσε!

Το ολοκαύτωμα της Σαμοθράκης

Την **1 Σεπτεμβρίου του 1821**, οι Τούρκοι σφαγίασαν το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού του νησιού. Σφαγιάστηκαν περίπου 10.000 άνδρες και αγόρια. Τα γυναικόπαιδα πουλήθηκαν στα παζάρια της Κωνσταντινουπόλεως και της Σμύρνης. Τα σπίτια τους κάηκαν.

Αύγουστος Βινσόν, Μουσείο του Λούβρου

Η άλωση της Τριπολιτσάς

Στις **23 Σεπτεμβρίου του 1821** οι Έλληνες απελευθέρωσαν την Τριπολιτσά, το σημαντικότερο στρατηγικά σημείο για την επανάσταση!

Οι προσπάθειες είχαν ξεκινήσει από τον Απρίλιο. **Οι άλλοι οπλαρχηγοί δίσταζαν** γιατί ήταν η έδρα του Πασά, όμως ο Κολοκοτρώνης επέμεινε!!!

Σαράντα Παλικάρια - Τραγούδι

Σαράντα παλικάρια από τη Λιβαδειά
πάνε για να πατήσουνε την Τριπολιτσά.

Στον δρόμο που πηγαίνουν γέροντ' απαντούν

-Γειά σου, χαρά σου, γέρο -Καλώς τα τα παιδιά

Πού πάτε παλικάρια, που πάτε ωρέ παιδιά;

-Πάμε για να πατήσουμε τη Τριπολιτσά

-Ωρα καλή παιδιά μου να πάτε στο καλό

-Έλα μαζί μας, γέρο, γεροντόκλεφτα.

-Δεν ημπορώ παιδιά μου, γιατί γέρασα,

-μόν' πάρτε τον υγιό μου τον μικρότερο,

πό 'χει λαγού ποδάρια και πέρδικας φτερά,
που ξέρει τα λημέρια που λημέριαζα,
που ξέρει και τις βρύσες πόπινα νερό...

Άλωση Τριπολιτσάς (23 Σεπτεμβρίου 1821)

Η 1^η Εθνοσυνέλευση της Επιδαύρου

- Πρόεδρος της Εθνοσυνέλευσης ήταν ο **Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος**
- ψηφίστηκε την 1 Ιανουαρίου 1822 το πρώτο **Σύνταγμα της Ελλάδας**.
- ορίστηκε και το εθνικό σύμβολο, η **ελληνική σημαία**.

~1822~

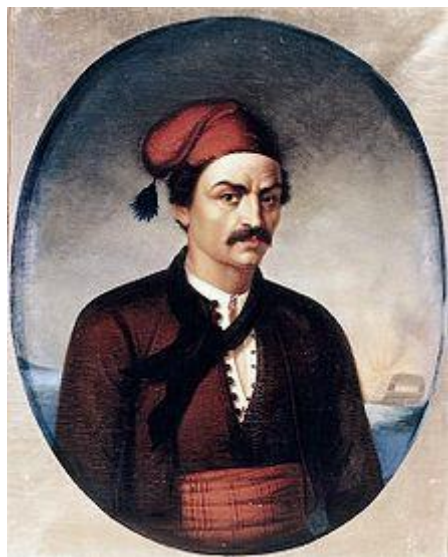
Η καταστροφή της Χίου

Οι κάτοικοι του νησιού, οι οποίοι ήταν χιλιάδες και καταπιεσμένοι, αποφάσισαν να εξεγερθούν. Ο **Καρά Αλή** με το στόλο του βομβάρδισε το νησί και έπειτα κατέσφαξε όλο το νησί στις **30 Μαρτίου του 1822**.

Από τους 117.000 έμειναν περίπου 2.000 κάτοικοι. Οι 20.000 κατάφεραν να φύγουν και 50.000 πιάστηκαν αιχμάλωτοι. Περίπου 50.000 σφαγιάστηκαν.

Αυτό το γεγονός συγκλόνισε όλη την Ευρώπη, οι οποίοι άρχισαν να κατανοούν και να υποστηρίζουν την εξέγερση των Ελλήνων.

Η πυρπόληση της τουρκικής ναυαρχίδας

Η πυρπόληση της ναυαρχίδας του τουρκικού στόλου από τον **Κωνσταντίνο Κανάρη (κι άλλους Ψαριανούς)** στη Χίο, πραγματοποιήθηκε στις **7 Ιουνίου 1822** ως αντίποινα για την καταστροφή της Χίου.

Ήταν η νύχτα της 6ης προς την 7η Ιουνίου 1822, μια νύχτα χωρίς φεγγάρι και οι αξιωματικοί είχαν συγκεντρωθεί για να γιορτάσουν τη λήξη της θρησκευτικής γιορτής τους. Ο Κανάρης κατόρθωσε να προσδέσει το πυρπολικό του στην τουρκική ναυαρχίδα.

Το πυρπόλησε κι σχεδόν αμέσως το ξύλινο σκαρί του μεγαλοπρεπούς πλοίου λαμπάδιασε και άρχισε να καίγεται σαν πυροτέχνημα.

Ο Καρά Αλής έσπευσε να εγκαταλείψει το πλοίο και επιβιβάστηκε σε λέμβο, αλλά ένα κομμάτι από το φλεγόμενο κεντρικό κατάρτι του πλοίου τον χτύπησε στο κεφάλι και τον τραυμάτισε θανάσιμα.

Οι 2.000 άνδρες που βρίσκονταν πάνω στη ναυαρχίδα χάθηκαν σχεδόν όλοι.

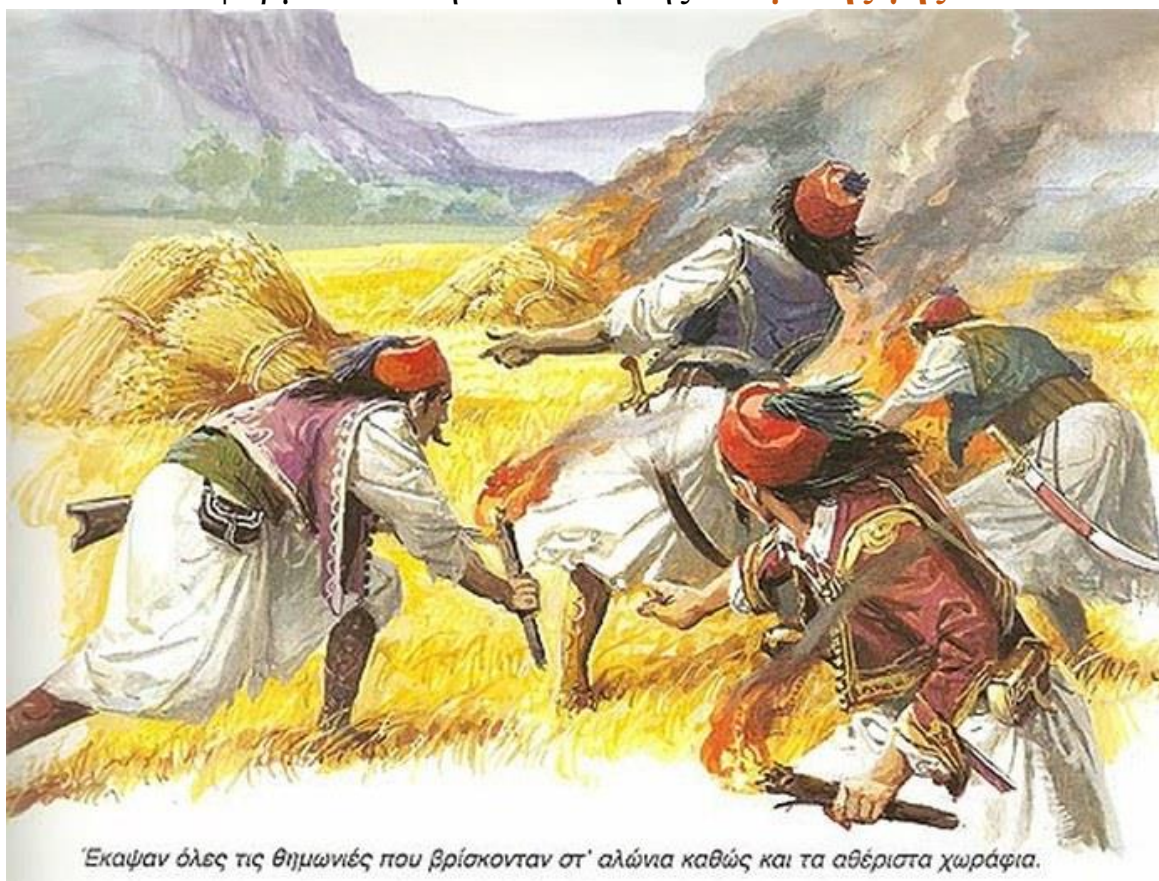
Η μάχη στα Δερβενάκια

Ο Σουλτάνος θέλησε να σταματήσει την επανάσταση κι διέταξε τον Δράμαλη (Μαχμούτ Πασά) να επιτεθεί στην Πελοπόννησο. Στόχος ήταν κι πάλι η Τριπολιτσά και η διακοπή της επανάστασης!

Ο **Δράμαλης** με 25.000 άνδρες, στις 6 Ιουλίου στρατοπέδευσε στην Κόρινθο και από εκεί μετά πέρασε στο Άργος.

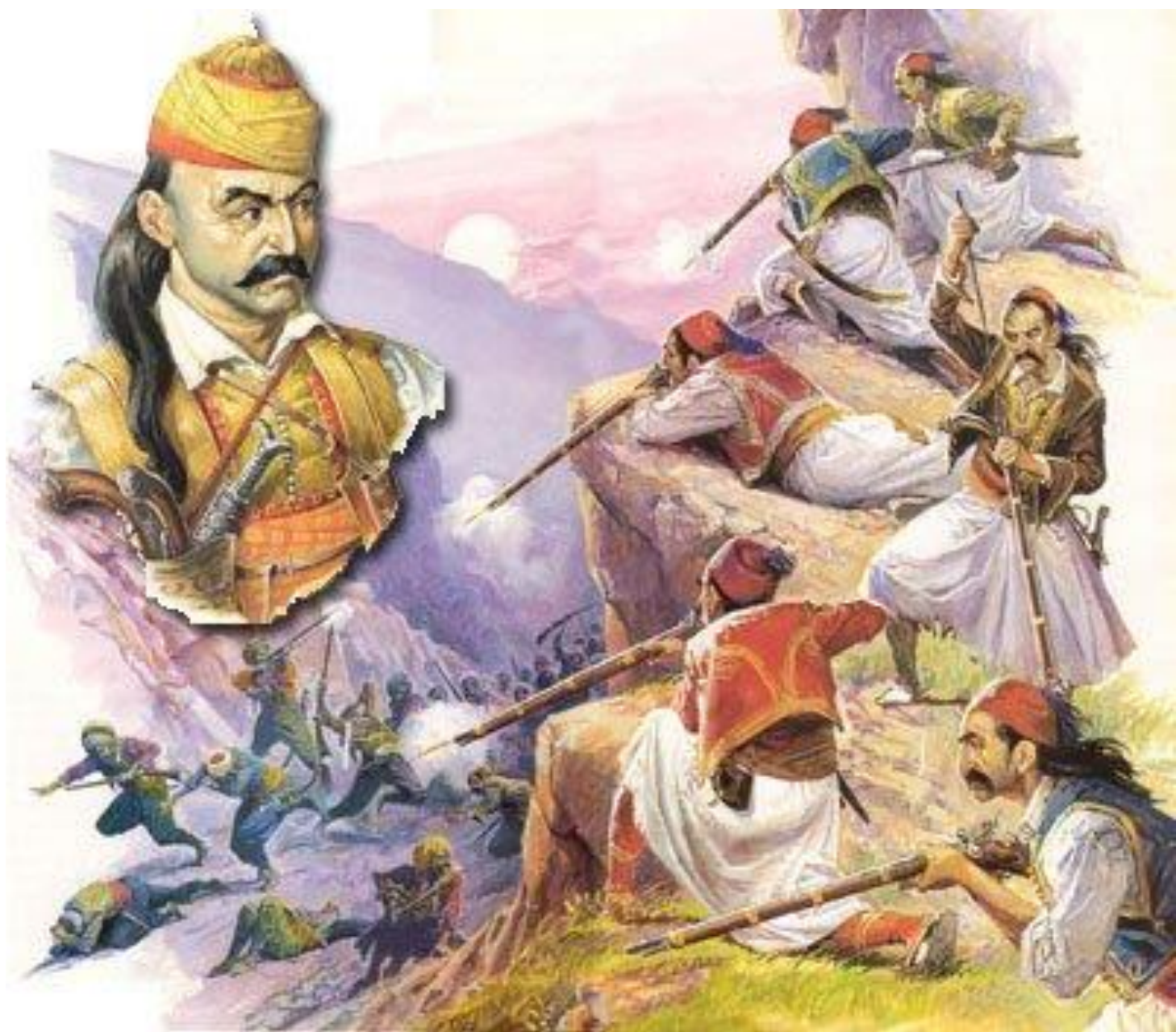
Το σχέδιο του **Κολοκοτρώνη** ήταν να απασχοληθεί ο Δράμαλης με την πολιορκία του κάστρου του Άργους για να χάσει χρόνο και παράλληλα να εφαρμόσουν την τακτική της **«καμένης γης»**.

Τα σπαρτά της περιοχής ήταν κατεστραμμένα και οι πηγές είχαν στερέψει λόγω του ζεστού καλοκαιριού. Ο στρατός του Δράμαλη υπέφερε από **πείνα** και **δίψα**. Σιγά σιγά άρχισαν να **αρρωσταίνουν** και πολλοί από αυτούς άρχισαν να είναι **ανυπάκουοι**.

Συνειδητοποιώντας τη δύσκολη κατάσταση, ο Δράμαλης αποφάσισε να επιστρέψει στην Κόρινθο και **δεν συνέχισε για την Τριπολιτσά!** Ωστόσο διέδωσε

μια φήμη πως κατευθύνεται προς την Τριπολιτσά, όμως ο Κολοκοτρώνης κατάλαβε πως αυτό ήταν αδύνατο...

Ο Δράμαλης πλέον θα περνούσε από τα Δερβενάκια κι ο Κολοκοτρώνης με τα παλικάρια του ήταν έτοιμοι.

Στις **26 Ιουλίου 1822** στα στενά των Δερβενακίων, οι Τούρκοι έχασαν πάνω από 3.000 άνδρες. Στη μάχη εκτός του Κολοκοτρώνη διακρίθηκαν ο Δημήτριος **Υψηλάντης**, ο **Παπαφλέσσας** και γνωστός **Νικηταράς**, που έλαβε το προσωνύμιο Τουρκοφάγος. Ο Δράμαλης δεν άντεξε τη στενοχώρια και πέθανε τον Οκτώβρη...

Η 1^η πολιορκία του Μεσολογγίου – Νίκη Ελλήνων

Το Μεσολόγγι εκείνα τα χρόνια ήταν το οικονομικό και πολιτικό κέντρο της Δυτικής Στερεάς Ελλάδας.

Ο **Ομέρ Βρυώνης** και ο **Κιουταχής**, με 11.000 άνδρες, κατήλθαν χωρίς αντίσταση στην κοιλάδα του Μεσολογγίου. Ο **Γιουσούφ Πασάς** με τον στόλο του συμπλήρωνε τον αποκλεισμό της πόλης από τη θάλασσα.

Ο **Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος** και ο **Μάρκος Μπότσαρης** ανέλαβαν την υπεράσπιση της πόλης. Κατά την έφοδο, οι Οθωμανοί υπέστησαν πανωλεθρία και οι πασάδες αποφάσισαν να λύσουν την πολιορκία στις **31 Δεκεμβρίου 1822**

~1823~

Θάνατος Μάρκου Μπότσαρη

Ο Μπότσαρης, τη νύχτα της 8-9 Αυγούστου, μαζί με τον Κίτσο Τζαβέλα και άλλους 450 Σουλιώτες, επιτέθηκε κατά των εχθρών, που είχαν στρατοπεδεύσει στο Κεφαλόβρυσο του Καρπενησίου, στη μάχη που έμεινε γνωστή ως Μάχη του Κεφαλόβρυσου.

Μια εχθρική σφαίρα έπληξε το μάτι του. Τότε ο Μπότσαρης είπε πριν ξεψυχήσει: «Αδέλφια, με βάρεσαν». Εκείνη τη στιγμή, οι Σουλιώτες, αν και νικούσαν, διέκοψαν τον αγώνα για να παραλάβουν τον νεκρό αρχηγό τους και τα λάφυρα. Οι Σουλιώτες αποχώρησαν και ο αγωνιστής κηδεύτηκε μεγαλοπρεπώς.

~1824~

Η καταστροφή των Ψαρών

Η καταστροφή των Ψαρών πραγματοποιήθηκε τον **Ιούνιο του 1824**. Ως αντίποινα για την ανατίναξη της τουρκικής ναυαρχίδας ο ναύαρχος Χορσέφ Πασάς με δέκα χιλιάδες στρατό κατέφτασε στο νησί και το κυρίευσε. Οι Ψαριανοί που αντιστάθηκαν για δυο μέρες στο φρούριο, έβαλαν φωτιά στην πυριτιδαποθήκη και ανατινάχθηκαν όταν ο εχθρός πλησίασε. Μετά ακολούθησαν σφαγές, αιχμαλωσίες κ.α. Όσοι κατάφεραν να διαφύγουν (μεταξύ αυτών και η γυναίκα του Κανάρη με τα παιδιά του) πήγαν αρχικά στη Μονεμβασιά και έπειτα στην Αίγινα.

Στων Ψαρών την ολόμαυρη ράχη

Περπατώντας η Δόξα μονάχη

Μελετά τα λαμπρά παλικάρια

Και στην κόμη στεφάνι φορεί

Γεναμένο από λίγα χορτάρια

Που είχαν μείνει στην έρημη γη.

Δ. Σολωμός, Ποιήματα

~1825-1826~

Η μάχη στο Μανιάκι

Στις αρχές του 1825 η επανάσταση κινδύνευε και πολλοί οπλαρχηγοί βρίσκονταν στη φυλακή (λόγω εμφύλιων διαμαχών).

Λίγες ημέρες μετά την φυλάκιση του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη και άλλων οπλαρχηγών στην Ύδρα, τον Φεβρουάριο του 1825, ο Ιμπραήμ πασάς της Αιγύπτου αποβιβάστηκε στη Μεθώνη Μεσσηνίας.

ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑΣ

Ο **Παπαφλέσσας** προσπάθησε να ενθαρρύνει τους Έλληνες και να μαζέψει όσους περισσότερους άντρες μπορούσε, αποφασισμένος να αντισταθεί στον Ιμπραήμ! Οχυρώθηκε, λοιπόν, στο Μανιάκι της Μεσσηνίας. Ο στρατός του Ιμπραήμ ήταν αμέτρητος... ενώ ο Παπαφλέσσας συνοδευόταν από 600 περίπου άντρες.

Η μάχη άρχισε το πρωί της **20ης Μαΐου 1825** και κράτησε περίπου οκτώ ώρες. Οι άντρες του Ιμπραήμ εισέβαλαν στα ταμπούρια τους και τους σκότωσαν σχεδόν όλους, ανάμεσά τους και τον Παπαφλέσσα. Ήταν μια άνιση μάχη.

Ο Ιμπραήμ φώναζε τους αξιωματικούς του και τους διέταξε να του στήσουν σε μία βελανιδιά το άψυχο σώμα του Παπαφλέσσα! Πήραν το σώμα του, το έπλυναν, του χτένισαν τα μαλλιά και την γενειάδα και τέλος το έστησαν στην βελανιδιά. Ο Ιμπραήμ βγήκε από την σκηνή του να τον δει. Έμοιαζε ζωντανός. Ο πασάς κοιτούσε εντυπωσιασμένος τον εχθρό του, από πάνω έως και αντίστροφα. Δεν χόρταινε να μην βλέπει τον άνδρα που δεν δείλιασε να τον πολεμήσει, που δεν φοβήθηκε τον στρατό του. Έτσι πλησίασε το σώμα του περισσότερο. Σηκώθηκε στις μύτες των ποδιών του, μιας και ήταν κοντός, και του φίλησε το μάγουλο. Ύστερα γύρισε στους αξιωματικούς του και τους στρατιώτες του και τίμησε τον ηρωικό Παπαφλέσσα με αυτά τα λόγια:

«Κρίμα! Καλύτερα να παθαίναμε άλλη τόση ζημιά και να τον είχαμε στο πλευρό μας, παρά να πέθαινε αυτός ο λεβέντης!»

Μετά τη νίκη του στο Μανιάκι, ο Ιμπραήμ ολοκλήρωσε την κατάληψη της Μεσσηνίας με την πυρπόληση της Καλαμάτας και στη συνέχεια στράφηκε κατά της Τριπολιτσάς, την οποία κατέλαβε στις 11 Ιουνίου 1825.

Η πολιορκία του Μεσολογγίου και η Έξοδος

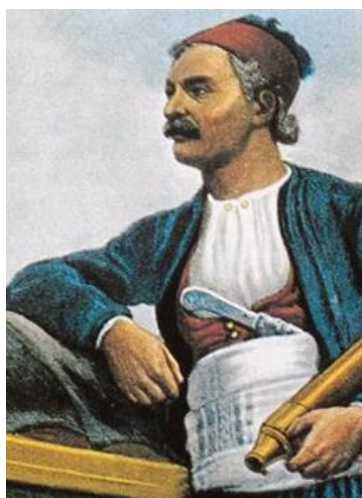
Ήταν το γεγονός που έδωσε έμπνευση στο Διονύσιο Σολωμό να γράψει τους "Ελεύθερους Πολιορκημένους"

Ο εχθρός πλησιάζει...

Με μια πανίσχυρη στρατιά 20.000 ανδρών, ο Κιουταχής στις 15 Απριλίου 1825 έφθασε προ του Μεσολογγίου. Οι 12.000 ψυχές του Μεσολογγίου αντιστάθηκαν καρτερικά επί ένα χρόνο.

Οι επιθέσεις του Κιουταχή συντρίβονταν από τους υπερασπιστές της πόλης. Ο στόλος του **Μιαούλη** ενίσχυε με πολεμοφόδια και τρόφιμα τους πολιορκούμενους.

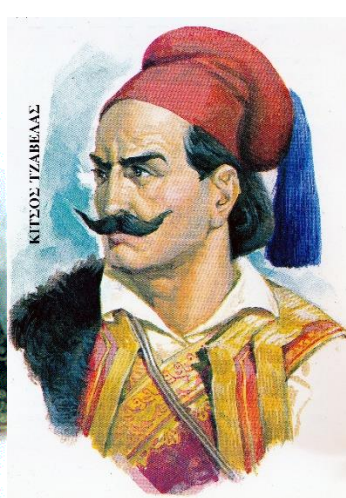
- ✓ Στις 24 Ιουλίου, 1000 ρουμελιώτες πολεμιστές υπό τον **Γεώργιο Καραϊσκάκη** ανάγκασαν τον Κιουταχή να αποσύρει τις δυνάμεις του χαλαρώνοντας την πολιορκία του Μεσολογγίου.
- ✓ Στις 5 Αυγούστου ο **Κίτσος Τζαβέλλας**, επικεφαλής των Σουλιωτών πολεμιστών, μπήκε στο Μεσολόγγι, αναπτερώνοντας το ηθικό των πολιορκουμένων.
- ✓ Τον Νοέμβριο ενισχύθηκε ο στρατός και ο στόλος του εχθρού.

Μιαούλης

Καραϊσκάκης

Τζαβέλλας

Η μάχη της Κλείσοβας

(Μάρτιος 1826)

Προκειμένου να γίνει ευκολότερη η κατάκτηση του Μεσολογγίου, έπρεπε η Κλείσοβα, ένα μικρό νησάκι απέναντι από το Μεσολόγγι, να καταστραφεί για να κοπεί ο ανεφοδιασμός της πόλης. Οι άνδρες της Κλείσοβας οχυρώθηκαν και το νησί φρουρούσαν 131 άνδρες, μεταξύ των οποίων ήταν και Μεσολογγίτες.

Ο Κιουταχής, για να αιφνιδιάσει την Κλείσοβα ώστε να μπορέσει να την κυριεύσει ευκολότερα, αποφάσισε να κάνει έναν **αντιπερισπασμό**. Προσποιήθηκε ότι θα επιτεθεί στο Μεσολόγγι, όμως άλλαξε απότομα πορεία και στράφηκε προς την Κλείσοβα. Ο Κιουταχής, με 3.000 άνδρες πραγματοποίησε έξι επιθέσεις, χωρίς όμως επιτυχία. Ο πασάς των Τούρκων, έχοντας χάσει πολύ στρατό, αναγκάστηκε να υποχωρήσει.

Μέχρι τότε ο στρατός των Τούρκων δεν είχε σημειώσει κάποια επιτυχία! Από τον Μάρτη όμως κι έπειτα...

Παρόλο που η Κλείσοβα κρατήθηκε, άλλα μέρη που χρειάζονταν για τον ανεφοδιασμό των πολιορκημένων κατακτήθηκαν από τον εχθρό.

Η έξοδος του Μεσολογγίου

Η κατάσταση στην πόλη έγινε δραματική και η πείνα άρχισε να θερίζει τους κατοίκους. Μπροστά σε αυτή την κατάσταση το συμβούλιο των οπλαρχηγών και προκρίτων της πόλης πήρε την απόφαση για την έξοδο των κατοίκων από το Μεσολόγγι.

Η έξοδος ορίστηκε για την νύχτα του Σαββάτου του Λαζάρου με ξημερώματα **Κυριακής των Βαΐων**, μεταξύ 10ης και 11ης Απριλίου 1826.

Το σχέδιο της εξόδου πιθανότατα προδόθηκε, με αποτέλεσμα ο εχθρός να

επιτεθεί. Χιλιάδες Έλληνες σφαγιάστηκαν ή αιχμαλωτίστηκαν και μόνο 1.500 κατάφεραν να διασωθούν.

*«Άκρα του τάφου σιωπή στον κάμπο βασιλεύει·
Λαλεί πουλί, παίρνει σπυρί, κι' η μάνα το ζηλεύει.
Τα μάτια η πείνα εμαύρισε· στα μάτια η μάνα μνέει·
Στέκει ο Σουλιώτης ο καλός παράμερα και κλαίει:
«Έρμο τουφέκι σκοτεινό, τί σ' έχω γω στο χέρι;
Οπού συ μούγινες βαρύ κι' ο Αγαρηνός το ξέρει.»*

Διονύσιος Σολωμός